

הטיפול בפרי המנגו — מתחיל במטע!

מאת שאול חומסקי, המחלקה למטעים, שה"מ
צוות המנגו במחלקה לאחסון, מינהל המחקר החקלאי

לאחר החנטה מתכסים פירות המנגו במטע, במהלך גדילתם, כנבגים של פטריות שונות. מקור הנבגים — בענפים יבשים, בעלים יבשים ועוד, והם מועברים אל פני הפירות על-ידי הרוח. הם נובטים, יוצרים תפטיר וזה חודר לקליפת הפרי ונשמר בה בצורה רדומה (לאטנטית). הפטריה מתחילה להתפתח מהתפטיר הרדום — רק כעבור זמן ניכר לאחר קטיפת הפרי, באחסנה או בחייה-המדף, ואז היא גורמת כתמי ריקבון.

מבין גורמי הריקבון בפירות מנגו — נפוצה אצלנו בעיקר הפטריה אלטרנריה, הגורמת כתמי ריקבון בצבע שחור על קליפת הפרי. כשהם במספר מועט — הם רק מכערים את הפרי; אך הם עלולים להופיע גם כדי כיסוי רוב שטח הפרי — ואז הפרי פסול לשיווק. מספר הכתמים קשור בשיעור האילוח של הפרי בנבגי הפטריה עד הקטיפה. ברור, שאם מצליחים להגן על הפרי מפני הפטריה הנ"ל בעודו במטע, או אם מצליחים להדבירה בפרי שכבר נקטף — אפשר להאריך במידה ניכרת את חיי הפרי הקטוף, ויש לזה משמעות כלכלית רבה. במחקרים נמצא, שקיימים הבדלים גדולים בין אזורים

שונים בארץ מבחינת ההדבקה בפטריה הנ"ל. בדרך-כלל נמצאה הדבקה רבה באיזור שפלת החוף, שבו הלחות היחסית מרובה יותר (ואולי מסיבות נוספות); ואילו בצפון-מערב הנגב היתה הנגיעות מעטה יותר, אך היא עשויה להשתנות משנה לשנה. באזורים אחרים — בקעת כנרות, בקעת הירדן, הערבה — טרם נבדק הדבר. יתכן שבתנאי לחות יחסית מועטה — מעטה הנגיעות; אך הדבר מחייב בדיקה יסודית ושיטתית. כדי למנוע הידבקות הפרי בפטריה הנ"ל — הומלץ בשנים האחרונות לתת לכל מטעי המנגו שבגיל הניבה כ-3 ריסוסים במנבגן בריכוז 0.3%, אחת ל-3 שבועות, מסיום גל הנשירה העיקרי של חנטים: באיזור החוף ובצפון-מערב הנגב — בערך מאמצע יוני, ובאזורים חמים יותר — מוקדם יותר. חייבים להבטיח הרטבה מלאה של כל הפירות ושל כל פני השטח בכל פרי. יש להוסיף משטח, ועדיין לא ידוע אם יש יתרון למשטח זה או אחר. בניסויי המחלקה לאחסון של מינהל המחקר החקלאי שימש המשטח סיבה בריכוז 0.025% הריסוסים החוזרים נחוצים לכיסוי כל שטח פני הפרי, שחלקים ממנו הולכים ונחשפים עם גדילתו.

הריסוסים במנבגן גם מונעים הופעת פייחת, המכערת את הפירות (בייחוד בשפלת החוף, במטעים מבוגרים). מובן, שהפחתת הנגיעות בפטריית האלטרנריה והארכת חיי הפרי — חשובות לא רק במטעים שפריים מיועד לייצוא, כי אם גם באלה שפריים מופנה לשוק המקומי בלבד. בזמן האחרון נערכו ניסויים במניעת נזקיה של פטריית האלטרנריה בפירות מנגו — על ידי טבילת הפרי בקוטלי-פטריות לאחר קטיפתו. נמצא, כי החומר רובראל אמנם נותן תוצאות חיוביות. עם זה הוכרר, שבאיזור החוף, שבו הנגיעות בפטריה מרובה ביותר — עדיין נשארה נגיעות ניכרת בפירות למרות הטבילה הנ"ל, שלא היה בה כדי לפתור את הבעיה. לכן, באיזור זה חייבים לתת את הריסוסים הנ"ל במטעי המנגו — אפילו במקומות שבהם מקבל הפרי טבילה ברובראל בבית-האריזה.

באיזור צפון-מערב הנגב (הבשור ועוד), שבו נמצא בעבר אילוח פחות בפטריית האלטרנריה בפירות מנגו — יתכן שטבילת הפרי ברובראל תהיה מספקת לשם הדברה יעילה, במסגרת ניסויים אזוריים מטעם המחלקה לאחסון שבמינהל המחקר החקלאי, חלק מהמטעים שבאיזור זה לא יקבלו במשך העונה הקרובה ריסוסי קיץ במנבגן, והטיפול בפריים נגד הפטריה יהיה בטבילה בלבד בבית-האריזה.

באשר לאזורים הפנימיים והחמים יש לזכור, שההבשלה בהם מוקדמת, עד כה לא נשלח פריים לייצוא, ועדיין לא נבדקו בהם הנגיעות בפטריות והדרכים הרצויות להדברתן. יש לקוות, שבעתיד הקרוב יורחבו הבדיקות גם לאזורים אלה. בייחוד חשוב הדבר לנוכח האפשרות, שבמוקדם או במאוחר יכנסו אף הם למעגל יצוא המנגו.

לבסוף, ראוי להזהיר מפני אופטימיות רבה מדי לגבי הטבילה ברובראל כפתרון לבעית האלטרנריה בפירות מנגו לאורך שנים, באיזור זה או אחר; שכן קיימת סכנת התחסנות הפטריה כנגד החומר, לאחר תקופה לא ארוכה. לכן אין להזניח חיפוש אחר חמרים נוספים ואחר דרכי טיפול נוספות.